

prvoj, do god. 1949, sve su prednosti davane seoskim grupama. Od 1949—1955, dolaze do punog izražaja gradske grupe koje stiliziraju, imitiraju ili reproduciraju izvornu narodnu umjetnost, koja u isto vrijeme biva potiskivana u pozadinu. Od 1956, do danas traje treća faza u kojoj se paralelno i s jednakom važnošću pojavljuju obje tendencije. U isto vrijeme sazivane su brojne stručne i naučne konferencije čiji je rezultat bilo stajalište da treba paralelno tolerirati i pomagati oba nastojanja, tj. da se što autentičnije prikazuje izvorni folklor u izvođenju dobro pripremljenih seoskih grupa i usporedo s time da se omogući gradskim grupama i koreografima da slobodno ali što bliže stilu i uzoru sa sela stvaraju scenska djela. Mnogi festivali u Čehoslovačkoj osnovani su kasnije po uzoru na taj iz Stražnica. Briga oko njega, stručno vođenje i rezultati koji su postignuti mogli bi poslužiti kao uzor i našim najpoznatijim sličnim priredbama.

Članak *Richarda Jeřábeka* o Hrvatima u Moravskoj za nas je s više strana interesantan. U bilješkama je obilato navedena literatura koja tretira pitanje kulture moravskih Hrvata. Autor sa žaljenjem konstatira da, dok su kolonizacije Hrvata u toku 16. stoljeća veoma solidno proučene s povijesnoga gledišta, dotle im nije posvećena adekvatna pažnja u pitanjima tradicionalne kulture. Jeřábek nastoji ispraviti karakteristike ranijih radova koji su često nekritički preuzimali citate zajedno sa pogreškama koje su sadržavali. U članku iznosi povijest istraživanja etnografije moravskih Hrvata od kraja 18. stoljeća, kada stižu prvi izvještaji, koje šalju topografi. Interes za Hrvate u Moravskoj javlja se neujednačeno. Periodi istraživanja i objavljivanja radova smjenjuju periodi šutnje. Naročito poticaj pisanju o kulturi moravskih Hrvata daje proslava 350—godišnjice njihova dolaska u Moravsku. Ta se proslava održala 1934. a kao najvažniji rezultat spomenutog poticaja bili su radovi A. Tureka, koji prema mišljenju Jeřábeka odrekao nekih ranijih mišljenja o vremenu i razlozima kolonizacije, kako su ih navodili prijašnji autori. Nijedan kasniji rad nije bacio novo svjetlo na kulturu Moravskih Hrvata. Kritizirajući ostale radove Jeřábek im zamjra nesistematičnost. Oni nisu mogli objasniti niti pokazati utjecaje kulture Hrvata na svoju okolinu i obratno jer nisu poznavali izvorne tradicije kraja iz kojega su Hrvati doselili. Potrebni komparativni materijal praktički nije postojao. Usprkos tome postojeća literatura, iako nesistematična i često nepouzdana, daje stanovit broj činjenica koje mogu poslužiti stjecanju slike o kulturi koloniziranih došljaka. Potrebno je podvrći kritičkoj analizi sve te podatke da se dobije etnografska slika koja će zadovoljiti ozbiljne načelne kriterije — zaključuje Jeřábek.

Olivera Mladenović piše o podjeli plesača u južnoslavenskom kolu. Ona iznosi primjere iz kojih se vidi da se ta podjela vrši prema spolu, uzrastu, socijalnom položaju i funkciji pri raznim obredima. Jasno i bez sumnje pokazuje da su grijšili autori koji tvrde kako je podjela na spolove posljedica turskih utjecaja, a isto tako dokazuje da se ne radi o specifičnoj južnoslavenskoj pojavi, već o pojavi koju poznaje cijela Evropa sve do kasnog srednjeg vijeka. Autorica pokazuje različite mogućnosti vezanja u zatvorenom ili otvorenom te dvostrukom kolu (kolo u kolu) te ispravno primjećuje da se određenih formi stanovništva naročito strogo pridržava u obrednim plesovima. Ovaj vrijedan članak autorica završava napomenom da se danas pleše pretežno u pomiješanim kolima i da suvremeni razvitak ozbiljno narušava stare tradicije.

Ivan Ivančan

GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA BOSNE I HERCEGOVINE U SARAJEVU, ETNOLOGIJA. Odgovorni urednik VLAJKO PALAVESTRA. Nova Serija, sveska XX/XXI, 1965/1966, Sarajevo 1966, 221 str.

Dvostruki svezak tradicionalnoga *Glasnika ZMBH* donosi zanimljiv sadržaj: od šest monografija kao da je redakcija svjesno htjela održati ravnotežu u tematskoj raspodjeli jer su dva rada posvećena ispitivanju podrijetla stanovništva, dva stvaralaštvu u materijalnom inventaru i dva usmenom narodnom stvaralaštvu. U prvoj temi *V. Palavestra* daje iscrpan rad »Narodna predanja o starom stanovništvu u dinarskim krajevima«, gdje je autor podrijetlo starog stanovništva ove oblasti osvijetlio s pomoću predaje. Precizno izrađenom metodom autor je znatno obogatio dosadašnja ispitivanja o toj temi. Služeći se izvornom građom iz zapisa

u Folklornom arhivu Zemaljskoga muzeja u Sarajevu te vlastitim terenskim zapisima i magnetofonskim snimcima, dijelom građom iz Instituta za narodnu umjetnost u Zagrebu, a i podacima iz opsežne literature, autor je svoje izvore iskoristio tako da mu je uspjelo svestrano osvijetliti postavljeni problem, čime je dao veoma konstruktivan prilog općoj balkanologiji. M. Petrić u radu »Prilog proučavanju porijekla Bunjevaca« pokušava riješiti postavljeno pitanje, ali pri tom polazi od dosadašnje etimologije ovog etnikona iz imena rijeke Bune, C. D. Popović u radu »Ornamentika šarenih jaja u Bosni i Hercegovini« detaljno daje pregled postupaka i likovnog sadržaja uskršnjih jaja, a u tumačenju osnovnog problema ostaje uglavnom na statičkim, odavna usvojenim definicijama folklornog ornamenta i pojedinih motiva. Rad je bogato ilustriran s 5 crno—bijelih tabla i s 2 u boji. Lj. Beljakašić—Hadžidedić daje prikaz »Noćnja na Bjelašnici«, obilato snabdjeven ilustrativnom građom, tek samo u najsazetijem nacrtani su krojevi koji ipak u tumačenju odjeće ima u prvenstvenu važnost. Dva rada iz uže folkloristike donose građu i to R. Filipović—Fabijanić daje »Narodne pripovjetke i predanja iz Bosanske Posavine, a Lj. Simić »Narodne pjesme stanovništva jednog dela Bosanske Posavine«, čime je upotpunjeno naše dosadašnje poznavanje usmene predače toga kraja. U rubrici »Osvrti i prikazi« poučan je prikaz Š. Kulišića doktorske teze M. Gluščevića »Kuvada«, u kojoj Kulišić daje veoma korisna metodološka opažanja o načinu Gluščevićeva pisanja i upotrebe literature svoje uže struke, i o poznavanju i upotrebi naučne literature u radovima ove vrste uopće. U svemu, kao i do sada ovaj *Glasnik* donosi korisne priloge i daje poticaje za daljnji sistematski rad na terenima Bosne i Hercegovine.

Marijana Gušić

JOURNAL OF THE FOLKLORE INSTITUTE. Edited by the Fellows of the Folklore Institute. Indiana University. Special editor for this issue FELIX J. OINAS. Vol. III, No 3, Mouton et Co, The Hague 1966, 424 str.

Na seminaru američkih i jugoslavenskih folklorista održanom u Novome Sadu od 6. do 11. lipnja 1965. godine—referati (objavljeni u ovom broju časopisa) i razgovori kretali su se oko slijedećih tema: koncepcija folkloru, nacionalni i etnički aspekti folkloru, narodni junaci, odnos folkloru i književnosti.

Zanimljivo je da se veći dio učesnika opredijelio za temu o nacionalnim i etničkim aspektima folkloru: Kiril Penuštski održao je referat o makedonskoj narodnoj poeziji NOB—a i nacionalnoj svijesti makedonskog naroda. Vlatko Palavestra iznevjerio je veoma zanimljivu temu: »Tradicija, historija i nacionalno osjećanje«. Međutim, za američkog čitaoca Palavestrin tekst može da posluži kao prva, blijeda informacija. Richard M. Dorson, razmatrajući probleme folkloru u (relativno) mladim nacijama, piše prvenstveno o pitanjima i mjestu folkloru u SAD a zatim u Norveškoj, Irskoj, Kini i u Finskoj. Maja Bošković—Stulli, pišući o regionalnim varijacijama u narodnim pripovijetkama, ispituje i razlike između još nejasnih distinkcija: lokalnih, regionalnih, etničkih i nacionalnih osobitosti narodnih pripovijedaka. O prvoj temi — shvaćanje folkloru — instruktivan je tekst Alana Dundesa o američkoj koncepciji folkloru, popraćen bibliografijom koja obuhvaća izvore za proučavanje razvoja američkog shvaćanja folkloru u vremenskom rasponu od 1873—1964. godine. Milko Matičetov dao je, bez većih pretenzija, kratak informativan pregled o koncepciji folkloru u Jugoslaviji.

O narodnim junacima pišu: Vojislav Đurić: »Kraljević Marko u epskoj poeziji«; Kiril Penuštski: »Kraljević Marko u makedonskoj lokalnoj tradiciji«; Roger D. Abrahams: »O nekim raznolikostima junaka u Americi«.

Na najprivlačniju temu — o odnosu folkloru i književnosti — reagirala su samo dva učesnika: Dimitar Mitrev referatom o folkloru u makedonskoj književnosti i Mac Edward Leach: »Folklor u američkoj regionalnoj književnosti«.

Ovaj posljednji tekst privlači pažnju više samim predmetom razmatranja, činjenicom da se obraća pažnja popularnoj književnosti (popular literature) — čemu odgovara naš termin: pučka književnost, nego li načinom i dometom interpretacije. Iako na kraju članka autor donosi izabranu bibliografiju regionalne